

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

П. Т. БУБЕНКО проф., Н. В. ВОДКА ас., Н. М. МАТВЄЄВА доц.

Харківський національний університет міського господарства

імені О. М. Бекетова

manana_79@inbox.ru

У житлово-комунальному господарстві загостреними залишаються все ще ряд проблем: незадовільним є фінансовий стан підприємств галузі, обумовлений недосконалістю тарифної політики і заборгованістю споживачів усіх рівнів за надані житлово-комунальні послуги. Невирішеними залишаються питання фінансування розвитку, модернізації діючих потужностей водопостачання, водовідведення, поводження з ТПВ, міського електротранспорту, інженерних споруд, об'єктів житлового фонду, елементів благоустрою територій та реформування потребують заходи, спрямовані на поводження з безпритульними тваринами. Соціальна залежність підприємств галузі, їх незадовільний фінансовий стан визначають недостатній рівень якості житлово-комунального забезпечення що посилюється локальним монополізмом комунальних підприємств, неврегульованість правових механізмів їх відповідальності за кількість і якість наданих ними послуг.

Оскільки житлово-комунальний сектор є ключовим елементом будь-якої економічної системи, то системне та якісне управління ним є складовою соціально-економічної політики як рушійної сили економічного зростання. Це ставить проблематику якості житлово-комунальних послуг (ЖКП) у ранг найважливіших теоретико-прикладних досліджень.

Для досягнення мети реформування галузі необхідно вирішити питання щодо:

- створення умов для надійного і безпечного надання житлово-комунальних послуг за доступними цінами, які стимулюють енергозбереження;
- усунення диспропорції у попиті та пропозиції на ринку житла і житлово-комунальних послуг;
- оновлення виробничої бази галузі з урахуванням новітніх досягнень науково-технічного прогресу, запровадження інноваційної моделі розвитку житлово-комунального господарства;
- розвитку ринкових відносин та відповідної інституційної інфраструктури, поетапного делегування і лібералізації потенційно конкурентного

ринку за умови розвитку системи державного регулювання природних монополій;

- поліпшення якості управління житлом та комунальною інфраструктурою.

Реформування галузі здійснюється шляхом формування відповідно до вимог світових стандартів ринку житла, запровадження недискримінаційних економічних відносин між суб'єктами ринку та державою з поступовим обмеженням функцій держави як суб'єкта господарювання та посиленням її впливу на формування ринкової інфраструктури, що передбачає:

- проведення взаємоузгодженої тарифної, інвестиційної політики і політики у сфері розвитку внутрішнього ринку;
- реалізацію ефективної антимонопольної політики та здійснення інституційних перетворень на ринку житла і житлово-комунальних послуг, спрямованих на розвиток ринкових відносин та конкуренції; стимулювання інноваційної, інвестиційної та енергозберігаючої активності суб'єктів господарювання;
- підвищення енергоефективності галузі шляхом зменшення обсягів втрат паливно-енергетичних ресурсів, зниження енергоємності виробництва окремих видів продукції (послуг);
- розроблення прозорого механізму формування цін і тарифів на продукцію та послуги підприємств, що провадять діяльність у житлово-комунальній сфері.

За своїм змістом економічна модель розвитку житлово-комунального господарства полягає у формуванні оптимальних для суспільства і держави економічних відносин шляхом запровадження ринкових методів господарювання, стимулювання енергоефективності тарифної, інвестиційної, науково-технічної, зовнішньоекономічної та екологічної політики, інституційних і структурних змін у сфері обслуговування житла.

Покращення якості продукції є одним із найважливіших напрямків інтенсивного розвитку економіки, джерелом економічного росту, ефективності суспільного виробництва. В цих умовах зростає значення комплексного управління якістю продукції та послуг й ефективністю виробництва. У ринковій економіці проблема якості є найважливішим чинником підвищення рівня життя, економічної, соціальної й екологічної безпеки. Категорія якості продукції є однією з найскладніших серед тих, які вивчаються спеціалістами.

Ринок послуг відрізняється від інших ринків, в основному, з таких причин:

1. Послуга не існує до її надання. Це унеможлиблює порівняння та оцінку послуг до їх отримання. В зв'язку з цим можемо порівнювати лише очікувані та отримані вигоди.
2. Послугам властивий високий рівень невизначеності, що ставить споживача у не вигідне становище, а постачальникам ускладнює просування послуг на ринок.
3. Невід'ємною складовою процесу надання послуги є людський капітал.
4. Процеси виробництва, постачання та споживання послуги, як правило, відбуваються одночасно.
5. Надання послуги являє собою сукупність процесів, недоліки яких виявляються лише після надання послуги. Тому в процесі надання послуг підприємство має враховувати характерні особливості процесів надання послуг, що відрізняють їх від уречевленої продукції. До основних характеристик послуг, що відрізняють їх від продукції, можемо віднести невідчутність, невіддільність процесів виробництва та споживання, мінливість, недовговічність та відсутність права власності.

- Невідчутність послуг. Однією із основних характеристик послуг є те, що до них не застосовуються органолептичні методи сприйняття та оцінки якості до того, як вони будуть придбані. Зважаючи на відсутність відчутних характеристик послуги до її покупки, рівень невизначеності придбання зростає. Щоб його зменшити, покупці потребують «сигналів» якості послуги. Свої висновки щодо якості вони роблять, виходячи з персоналу підприємства, ціни на послугу, засобів надання послуги, які вони можуть бачити. Таким чином, метою виробника та постачальника послуги є підвищення рівня відчутності послуги в тій чи іншій мірі. Зі сторони споживача це означає, що виробник повинен продемонструвати гарантію якості послуги до її придбання споживачем. Невіддільність процесів виробництва від споживання послуг.

Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), інші форми приватної власності на будинки – стратегічний напрям реформи управління житлом, а приватизація ЖЕКів і створення управлінських компаній – основна форма майбутніх підприємств з експлуатації будинків та прибудинкової території.

Для водопровідно-каналізаційного господарства стратегічним напрямом є збереження відносно крупних підприємств (об'єднання невеликих водоканалів). Для залучення зовнішнього інвестування слід використовувати форми оренди, концесії, корпоратизації та акціонування, контракти на управління і "Build-operate-transfer", коли до реінжинірингу й управління оновленими водоканалами залучається спеціалізована компанія.

Підприємства централізованого теплопостачання реформуються за схемою водоканалів у разі задовільного стану мереж або подрібнюються по мікрорайонах, технологічних процесах (виробництво, передача, збут теплової енергії), переорієнтовуються на організацію індивідуального або будинкового опалення та гарячого водопостачання. Модернізація теплового господарства не потребує значних капіталів. Більша доступність невеликих інвестицій, а не ефективність централізації теплопостачання, визначатиме тип майбутніх підприємств теплоенерго.

АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ СФЕРИ ОЗЕЛЕНЕННЯ

О. М. БУРАК, к. е. н.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова
ledanext@mail.ru*

Стратегічне управління на підприємствах сфери озеленення слабо організоване, незважаючи на тривалий період реформування галузі і державне сприяння розвитку конкурентного середовища.

Вивченням проблем сфери озеленення на сьогодні активно займається В.В. Червоний, а основи моделі турбулентності середовища були запропоновані І. Ансоффом.

На прикладі СКП «Харківзеленбуд» було досліджено аспекти стратегічного управління підприємствами сфери озеленення.

Більшість підприємств вищевказаної галузі не має чітко сформульованих місії, стратегічного бачення та дерева цілей, у тому числі СКП «Харківзеленбуд». Частіше елементи стратегічного управління представлені на підприємствах сфери озеленення, що стали акціонерними товариствами.